

Dosarul nr. 2ra-349/20

Prima instanță: Judecătoria Edineț sediul Briceni (jud. E. Tverdohleb)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. A. Corcenco, D. Corolevschi, D. Stănilă)

DECIZIE

13 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Leonid Dornean

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Leonid Dornean împotriva Inspectoratului de Poliție Edineț și agentului constatator al IP Edineț cu privire la repararea prejudiciului moral pentru tragere ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 3 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Leonid Dornean și menținută hotărârea din 20 martie 2019 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 8 februarie 2019, Leonid Dornean a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului de Poliție Edineț și agentului constatator al IP Edineț, cu privire la repararea prejudiciului moral pentru tragere ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 1 decembrie 2017, de către procuror în procuratura Edineț, Nadejda Podgurschi, a fost dispusă pornirea procedurii contravenționale în conformitate cu art. 335 Cod contravențional în baza examinării plângerii depuse de Suzana Dornean, cu remiterea cauzei spre examinare în adresa IP Edineț.

La 16 ianuarie 2018, de către agentul constatator, Denis Ursu a fost emisă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț pe cazul contravențional, prin care dânsul a fost recunoscut în calitate de bănuț.

La 18 ianuarie 2018, copârâtul Denis Ursu a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție MAI 03 929809, prin care a fost constată comiterea de către el a contravenției prevăzute de art. 335 Cod contravențional.

Prin acest proces-verbal agentul constatator a constatat că la 26 august 2017, în sat. XXXXX r-nul XXXXX, dânsul a pătruns fără voie pe teritoriul privat al Suzanei Dornean și a luat mai multe țevi metalice, exercitând în mod arbitrar un drept efectiv presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație.

Astfel, agentul constatator a propus aplicarea față de el a unei amenzi contravenționale în mărime de 20 unități convenționale.

A comunicat că la 6 februarie 2018, dânsul a contestat procesul-verbal de contravenție nr. MAI 03 929809 din 18 ianuarie 2018.

Ca urmare, prin hotărârea din 12 aprilie 2018 a Judecătorei Edineț sediul central, a fost declarat nul procesul-verbal de contravenție MAI 03 929809 din 18 ianuarie 2018 întocmit în privința lui în baza art. 335 Cod contravențional, cu încetarea procesului contravențional, care a fost menținută prin decizia din 4 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți, devenind astfel irevocabilă.

Prin hotărârile judecătorești a fost constatat că agentul constatator, în cadrul examinării procesului contravențional nu a respectat drepturile persoanei în privința căruia a fost pornit proces contravențional, prevăzute de art. 384 Cod contravențional și anume, dreptul la apărare, să cunoască fapta imputată, să fie audiat în prezența apărătorului, să i-a cunoștință cu materialele din dosar, să facă obiecții împotriva acțiunilor agentului constatator, să ceară consemnarea obiecțiilor sale în procesul-verbal.

Prin urmare, agentul constatator nu a întreprins pe deplin măsuri în vederea citării legale a lui de a fi prezent la întocmirea procesului-verbal în privința sa.

A evidențiat reclamantul că din materialul probator, examinat de către instanța de judecată, a fost constatat că nu există dovada citării legale a lui pentru data întocmirii procesului-verbal cu privire la contravenție din 18 ianuarie 2018.

La fel, în cadrul examinării cauzei contravenționale dânsul a suportat cheltuieli de asistență juridică, drept dovadă servește bonul de plată privind asistența juridică în sumă de 3 600 de lei, cheltuielile de transport în mărime de 496 de lei și cheltuieli pentru efectuarea xerocopiilor în sumă de 130 de lei.

A considerat că prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Edineț, deoarece agentul constatator pe parcursul examinării cauzei contravenționale nu a respectat prevederile Codului contravențional și neîntemeiat a luat o decizie de învinuire și sancționare contravențională, dânsul a suferit prejudiciul material și prejudiciul moral.

Prejudiciul moral a fost cauzat prin suferințele psihice, care s-au manifestat prin stare de frustrare, stres și revoltă, suferind retrairi prin citarea la organele de drept, totodată, prin acțiunile organelor de urmărire penală i-a fost lezată demnitatea și reputația.

Cu referire la recomandările Curții Europene în această materie, a conchis că circumstanțele speței cad sub incidența Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile

ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1405 Cod civil.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul IP Edineț în beneficiul lui a prejudiciului moral în mărime de 40 000 de lei pentru atragere ilegală la răspundere contravențională, a sumei de 3 600 de lei cu titlu de cheltuieli suportate la examinarea cauzei contravenționale, a cheltuielilor de transport în mărime de 496 de lei, a cheltuielilor pentru efectuarea xerocopiilor în mărime de 130 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

Prin hotărârea din 20 martie 2019 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 3 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Leonid Dornean și menținută hotărârea primei instanțe.

La 2 ianuarie 2020, Leonid Dornean a declarat recurs împotriva deciziei din 3 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, prin prisma recomandărilor Curții Europene în această materie, circumstanțele speței cad sub incidența Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, astfel, instanțele de judecată ierarhic inferioare incorect au stabilit raportul juridic și incorect au aplicat dreptul material, inclusiv și în ceea ce ține de încasarea prejudiciului moral.

A remarcat că a fost în mod eronat interpretat dreptul material, fiind admisă o gravă eroare de fapt, iar instanța de apel nu a îndeplinit obligația de a da răspuns la toate temeiurile cererii de apel.

Astfel, în pct. 28, 29 și 30 din cererea de chemare în judecată, rezultă că au fost indicate temeiurile de drept pe care a fost întemeiată acțiunea, deci a invocat în fața instanței necesitatea de aplicare în speță a unor norme din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dar instanțele de judecată au găsit de cuviință că este mai simplu de a nu observa norma de drept și de a se axa strict pe prevederile legislației naționale și de a o interpreta în mod defavorabil lui.

A învederat că în speță a fost constatat că acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală se manifestă prin neglijarea atribuțiilor de serviciu și a normelor legale de examinare a cauzei contravenționale de către agentul constatator Denis Ursu.

Totodată, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au răspuns la întrebarea cine urmează să recupereze prejudiciul adus de către agentul constatator ca reprezentant al Inspectoratului de Poliție.

A considerat că instanțele de judecată ierarhic inferioare aveau obligația de aplica direct prevederile art. 3 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Protocolului Adițional nr. 7 la Convenție și să nu utilizeze norme de drept național, care contravin normelor menționate ale Convenției.

Instanța de apel a menționat în motivarea deciziei sale art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, astfel, a considerat recurentul că în speță este aplicabilă lit. c) din norma menționată și anume, sintagma „precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice”.

Prin urmare, întocmirea de către agentul constatator a unui proces-verbal de contravenție reprezintă o acțiune procedurală de punere sub învinuire, prevăzută de Codul contravențional și generează răspundere pentru prejudiciul cauzat de ambele categorii: material și moral, în cazul în care persoana este ulterior achitată.

A mai notat că instanța de apel în mod eronat a interpretat art. 1422 și 1423 Cod civil, deoarece din normele menționate expres rezultă că unica autoritate competentă de a determina întinderea prejudiciului moral este instanța de judecată, deci la examinarea capătului de cerere ce ține de încasarea prejudiciului moral instanța de apel era obligată să rețină toate circumstanțele invocate de el cu referire la mărimea prejudiciului moral și să le dea apreciere cuvenită și în final, în mod motivat, să decidă asupra încasării mărimii prejudiciului moral.

A considerat ilegală concluzia instanței de apel precum că pentru a fi reparat prejudiciul moral este necesar ca reclamantul să demonstreze prin ce se manifestă acest prejudiciu moral, precum și să justifice cuantumul acestei pretenții.

În acest context, a precizat că la cererea de chemare în judecată a fost anexat un număr mare de înscrisuri cu titlu de probe pe care el și-a întemeiat pretenția privind repararea prejudiciului moral, probe care însă au fost ignorate totalmente de prima instanță și instanța de apel.

La 2 martie 2020, Denis Ursu a depus referință la recursul declarat de Leonid Dornean, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 11 noiembrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 167), fiind recepționată de către recurent la 14 noiembrie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 169).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 2 ianuarie 2020 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum denotă actele cauzei, prin ordonanța procurorului în Procuratura r-lui Edineț din 1 decembrie 2017, a fost pornită procedura contravențională în privința lui Leonid Dornean în conformitate cu art. 335 Cod contravențional –

samavolnicia și remisă ordonanța spre examinare Inspectoratului de Poliție Edineț (f. d. 11).

La data de 16 ianuarie 2018, de către agentul constatator, Inspectorul superior al Inspectoratului de Poliție Edineț, a fost emisă ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț a lui Leonid Dornean pe cazul contravențional, fiindu-i explicate drepturile și obligațiile prevăzute de art. 384 Cod contravențional (f. d. 12).

Iar la 18 ianuarie 2018, în privința lui Leonid Dornean de către agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Edineț, a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03929809 în baza art. 335 Cod contravențional, pe faptul că la data de 26 august 2017 în satul XXXXX r-nul XXXXX, Leonid Dornean a pătruns pe teritoriul gospodăriei Suzanei Dornean și a luat mai multe țevi metalice, exercitând în mod arbitrar un drept efectiv presupus prin încălcarea ordinii stabilite de legislație (f. d. 13).

Este cert și faptul că agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Edineț a expediat procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03929809 din 18 ianuarie 2018 întocmit în privința lui Leonid Dornean în baza art. 335 Cod contravențional, cu recomandarea privind aplicarea în privința lui Leonid Dornean a sancțiunii contravenționale sub formă de amendă în mărime de 20 unități convenționale, pentru examinare conform competenței Judecătoriai Edineț (f. d. 13).

La 4 februarie 2018, Leonid Dornean a depus în instanța de judecată – Judecătoria Edineț contestație împotriva procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03929809 din 18 ianuarie 2018, întocmit în privința sa (f. d. 14-15).

Prin hotărârea din 12 aprilie 2018 a Judecătoriai Edineț sediul central, a fost respinsă contestația înaintată de Leonid Dornean împotriva procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03929809 din 18 ianuarie 2018, ca fiind inadmisibilă.

A fost declarat nul procesul-verbal nr. MAI 03929809 din 18 ianuarie 2018, întocmit în privința lui Leonid Dornean în baza art. 335 Cod contravențional, cu încetarea procesului contravențional (f. d. 16-18).

Iar prin decizia din 4 iulie 2018 a Curții de Apel Bălți, recursul agentului constatator al Inspectoratului de Poliție Edineț a fost respins ca nefondat și menținută hotărârea din 12 aprilie 2018 a Judecătoriai Edineț sediul central (f. d. 21).

Leonid Dornean înaintând prezenta acțiune în judecată împotriva Inspectoratului de Poliție Edineț și agentului constatator al IP Edineț, a solicitat încasarea din contul IP Edineț în beneficiul lui a prejudiciului moral în mărime de 40 000 de lei pentru atragere ilegală la răspundere contravențională, a sumei de 3 600 de lei cu titlu de cheltuieli suportate la examinarea cauzei contravenționale, a cheltuielilor de transport în mărime de 496 de lei, a cheltuielilor pentru efectuarea xerocopiilor în mărime de 130 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, corect a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o, soluție menținută și de către instanța de apel.

Astfel, instanța de recurs reține că reclamantul Leonid Dornean a susținut prezenta acțiune în instanța de judecată prin prisma prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire

penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și art. 1405 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2020.

Potrivit art. 1405 al. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Totodată, este necesar de reiterat că potrivit prevederilor art. 3 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Reieșind din prevederile art. 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

În sensul dispozițiilor enunțate este de înțeles că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de anchetă sunt necesare condiții speciale, prin urmare nu orice acțiune ilicită a organelor de anchetă și judecată atrage răspunderea statului.

În acest context, reieșind din constatările relatate, instanța de recurs reține că în speță nu sunt întrunite temeiurile prevăzute la art. 3 și 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care ar acorda dreptul lui Leonid Dornean la repararea prejudiciului conform prezentei legi.

Or, în situația din speță nu s-a stabilit faptul că Leonid Dornean a fost supus ilegal la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată.

Prin urmare, constatările date resping ca nefondate criticile recurentului Leonid Dornean din recurs precum că în speță sunt aplicabile prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 și anume că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice.

Distinct de acest constatări, se evidențiază și netemeinicia argumentelor recurentului în sensul că instanțele de judecată ierarhic inferioare aveau obligația de aplica direct prevederile art. 3 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Protocolul Adițional nr. 7 la Convenție, or, Leonid Dornean nu și-a întemeiat cererea de chemare în judecată în baza prevederilor respective.

În speță, instanța de recurs consideră lipsite de suport și alegațiile recurentului Leonid Dornean din recurs precum că întocmirea de către agentul constatator a unui proces-verbal de contravenție reprezintă o acțiune procedurală de punere sub învinuire, prevăzută de Codul contravențional și generează răspundere pentru prejudiciul cauzat de ambele categorii material și moral, în cazul în care persoana este ulterior achitată.

Or, aceasta constituie o altă procedură de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile agentului constatator, alta decât prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care însă nu a fost invocată de Leonid Dornean în prezenta cauză.

În pofida celor relatate și alte argumente aduse de către recurent în cererea de recurs sunt considerate ca nefondate.

Sub aspectul celor relatate se atestă corectitudinea concluziei instanțelor de judecată ierarhic inferioare cu privire la respingerea cerinței lui Leonid Dornean cu privire la repararea prejudiciului moral pentru tragere ilegală la răspundere contravențională, precum și a cerințelor cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, cât și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă, ca fiind subsecvente cerinței de bază.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea primei instanțe sânt întemeiate, iar temeiurile invocate de către recurent sunt lipsite de suport legal, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de Leonid Dornean.

Se menține decizia din 3 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 20 martie 2019 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Leonid Dornean împotriva Inspectoratului de Poliție Edineț și agentului constatator al IP Edineț cu privire la repararea prejudiciului moral pentru tragere ilegală la răspundere contravențională și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoriei

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu